

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberto Bellarmini Politani, Societatis Iesu, S. R. E.
Cardinalis, Institutiones linguæ Hebraicæ**

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

[Genf], 1619

Partis secundæ, quæ est de Nomine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69647](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69647)

PARS SECVNDA,
QVÆ EST DE

NOMINE.

CAPVT I.

De iis, quæ nomini generaliter accidunt.

Xplicuimus ea, quæ pertinent ad rationem legendi, & scribendi verba Hebraica. Nunc de partibus orationis, quæ tres sunt apud Hebræos: Nomen *שם* *scem*, cum quo Pronomen conjungunt: Verbum *למד* *pongal*, cui etiam Participium annectunt: & dictio *מלל* *milla*, quæ Præpositiones, Coniunctiones, Aduerbia, & Interiectiones complectitur suo ordine differemus.

I Ac primùm de Nomine in vniuersum dicendum est: deinde de singulis

gulis nominum formis, siue specie-^{Nomini ac-}
 bus. Nomini in vniuersum accidunt^{cidunt qua-}
 quatuor, genus, numerus, casus, & re-^{tuor.}
 gimen genitiui. Genera in Hebraicis^{Genera tria.}
 nominibus tria sunt, masculinum,
 fœmininum, & commune. Neutro
 carent Hebræi, sed pro eo fœmini-
 num vsurpant, vt B. Hieronymus an-
 notauit in Commentario ad finem
 7. cap. Ecclesiastæ: quod etiam interdum
 substantiuè videtur vsurpari,
 זהו *zoth*, hoc, istud, pronomen fœmi-
 ninum, טובה *tova*, bonum, & bonitas.

2 Masculina terminantur quouis^{Masculino-}
 modo, præterquam in ה, præcedente^{rum termi.}
 camets, vel in ת, precedente segol,
 chiri, vel sciurec, vt דבר *davar*, verbū,
 איש *isc*, vir. Excipiuntur numeri cardina-
 les, de quibus suo loco.

3 Fœminina terminantur in ה, præ-^{Fœminino-}
 cedente camets, & accentu in vlti-^{rum termi,}
 ma, vt אשה *iscia*, mulier, vel in ת, præ-
 cedente segol, & accentu in penulti-

D ma,

ma, vt קֶשֶׁת *kescieth*, arcus, vel præcedēte chitic, aut sciurec, & accentu in vltima, vt נִפְרִיחַ *gophrith*, sulphur, מַלְכוּת *malcuth*, regnum.

Exceptio.

*Sunt tamen præter hæc nonnulla irregularia, quæ sunt fæminina, & tamen non terminantur altero horum modorum, vt רוּחַ *ruach*, ventus, אֶבֶן *even*, lapis: præterea omnia nomina urbium, & regionum, necnon membra, quæ natura sunt gemina, vt עֵין *nghain*, oculus, אוֹז *ozen*, auris, רֶגֶל *regel*, pes, יָד *manus*, & cætera, quocumque terminentur modo, fæminina sunt.*

4 Communia terminantur quolibet modo, more masculinorum, & ferè sunt huius generis nomina animalium, vt בָּקָר *bakar*, bos, חַזִּיר *chazir*, sus, &c.

5 Numeri nominum Hebraicorū sunt tres, singularis, pluralis, dualis. Singularis terminatur variis modis,

vt

vt jam diximus. Pluralis in masculi- Modus for-
 nis fit à singulari addito ים, mandi plu- vt à דָּבָר ralem.
davar, fit דְּבָרִים *devarim*. In foemini-
 nis, quæ desinunt in ה, mutatur ipsum
 ה cum puncto camets in וּת, vt à טוֹבָה
tova, bona, fit טוֹבוֹת *tovoth*. In iis, quæ de-
 sinunt in ה præcedente segol, addi-
 tur וּת, vt à קֶשֶׁת *kescieth*, *arcus*, fit קֶשֶׁתוֹת
kesciathoth. In iis quæ desinunt in ה
 præcedente chiric aut sciurec, muta-
 tur vltima syllaba in וּת, vt à גִּפְרִית *go-*
phrit, sulphur, fit גִּפְרִיּוֹת *gophrijot*, à מַלְכוּת
malcuth, regnum, fit מַלְכוּתוֹת *malcijoth*.

Appendix.

Observandum autem est interdum no- Nota:
 mina, quæ in singulari habent termina-
 tionem masculinam, in plurali habere fœ-
 mininam, & contrà, vt אָב *av*, pater, אֲבוֹת
avot, patres, יוֹנָה *jona*, columba, יוֹנִים
jonim, columbæ.

4 Dualis numerus pro utroq; ge-
 nere non differt à plurali, nisi quòd Dualis quòd
 penultima litera in plurali est jod modo diffe-
rat à plurali

D & quiesce

quiescens in chirie, vt אלפים *alaphim*,
multa millia: in duali autem est jod
 mobile sub se habēs chirie, præcedē-
 te patach, vt אלפים *alaphim*, *duo millia*.
 Sortiūtur autem dualem numerum
 ea solūm nomina, quæ naturā sunt
 geminata, vt עינים *nghenajim*, *oculi*,
 אזנים *oznajim*, *aures* & horum similia.

Appendix.

*Porro sunt quedam nomina, quæ so-
 lum habent numerum singularem, vt צאן*
 Nomina *quæ dāvnius tantūm nu-
 meri.* *tfon*, *pecus*, זָהָב *zahav*, *aurum*: *qua-*
dam quæ solūm habent pluralem, חַיִּים
chajim, *vitæ*, בְּתוּלִים *bethulim*, *virgi-*
nes, נְעוּרִים *nenghurim*, *pueritiæ*: *qua-*
dam quæ solūm habent dualem, מַיִם
maim, *aquæ*, שְׁמַיִם *sciamaim*, *cæli*,
 רְחַיִם *rechaim*, *molæ*.

5 Casus Hebræi nullos habēt, sed
 Nomina He- *eos tamen interdum per articulos*
 bræa casus *designant, qui sunt hi. Genitiuus ה*
 nō habent. *ha*, vel שֵׁל *sciel*. *Datiuus ל* *le*. *Accusati-*
uus ת *eth*. *Vocatiuus ה* *ha*. *Ablatiuus*

מן. Nominatiuus articulo caret: interdum tamen recipit etiam ה *ha* demonstratiuum. Exempli gratia, דָּבָר *davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, siue דָּבָר שֶׁל *sciel davar*, verbi, לְדָבָר *ledavar*, verbo, אֶת־דָּבָר *eth davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, ô verbum, מִדָּבָר *middavar*, à verbo.

Appendix prima.

Observandum autem est, nullum horum esse purum articulum: siquidem ה, est etiam aduerbium vocandi: ל, אֶת, מִן, & שֶׁל sunt prepositiones, ut infra docebimus: שֶׁל ferè non est in usu in diuinis literis, sed solum apud Rabbinos.

Appendix secunda.

Observandum est etiam ה, non solum genitiuo, sed etiam ceteris omnibus casibus jungi posse: pari ratione ל, non solum datiuo, sed etiam genitiuo, & accusatiuo interdum seruire: denique אֶת, non solum accusatiuum, sed etiam nominatiuum, datiuum, & ablatiuum aliquando designare.

D 3 Vide

Vide plura in fine Grammaticæ, ubi de dictionibus indeclinabilibus agitur.

5 Nomen absolutum vocant Hebræi, quando nullus consequitur genitiuus, siue sit illud nomen solum, vt דָּבָר *davar*, *verbum*, siue cum alia voce conjunctum, vt דָּבָר רָאוּ *davar rau*, *verbum viderunt*, דָּבָר אָבַד *davar avad*, *verbum perijt*. Nomen verò dicitur esse in regimine, quum post se genitiuum regit, vt דָּבָר נָבִיא *davar navi*, *verbum propheta*, דִּבְרֵי נְבִיאִים *divre neviim*, *verba prophetarum*. Hic דָּבָר *davar*, & דִּבְרֵי *divre*, sunt in regimine, adeoq; regunt: נָבִיא *navi* autem, & נְבִיאִים *neviim*, genitiui sunt, quamuis articulo careant.

6 Regimen igitur genitiui in masculinis numeri singularis, non mutat ferè nisi puncta longa in brevia, vt שָׂר *sar*, *princeps*, in regimine אֶרֶץ *sar erets*, *princeps terra*. In numero autem plurali aufert literam vltimam,

&

& mutat chirc in tsere, vt שָׂרִים *sa-*
rim, principes, שָׂרֵי אֶרֶץ *sare erets, princi-*
pes terra. In duali aufert similiter vl-
 timam literam, & chirc: & mutat pa-
 tach in tsere, vt עֵינַיִם *nghenajim, oculi,*
 in regimine עֵינֵי יוֹנִים *nghene jonim, ocu-*
li columbarum. At in nominibus fœ-
 mininis, quæ terminantur in הּ præ-
 cedente camets, mutatur הּ in ה, & ca-
 mets in patach, vt מַלְכָּה *Malca, Regi-*
na, מַלְכַּת מִצְרַיִם *Malcath Misraim, Re-*
gina Aegypti: quæ terminantur in הּ,
 nihil mutant, & similiter in plurali

fœminina omnia nihil mutant.

CAP. II.

*De variis nominum formis, & de
 gradibus comparationis.*

Nomina apud Hebræos, vt
 etiam apud alias gentes, alia
 sunt propria, alia appellati-
 ua, in quibus nihil aliud notandum
 occurrit, quàm quod propria nomi-

na carent numero multitudinis, regimine genitivi, ה demonstratio, & pronomine affixo, de quo infra c. 4.

2 Item alia substantiua, alia adiectiua sunt, quæ hoc solùm in hac lingua peculiare habent, quòd ab Hebræis dicitur nomen תּוֹאֵר *toar*, id est Adiectiuũ. formale, siue adiectiuum omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ ה, ut מֶלֶךְ *Melec, Rex*, מַלְכָּה *Malca, Regina*, טוֹב *tov, bonus*, טוֹבָה *tova, bona*: itaque multa vocant ipsi adiectiua, quæ nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in י recipere videntur interdum etiam ה, ut à masculino עִבְרִי *ngivri, Hebræus*, עִבְרִיָּה *ngivriya, Hebræa* & עִבְרִית *ngivrit, Hebræa*. Quamquam in ה ferè aduerbialiter vsurpatur, ut יהודית *Iehudith, Iudaicè*, atque alia id genus.

Comparati-
uis & Super-
latini carēt
Hebræi.

3 Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circūloquuntur per duas par-

particulas מן *min* & מאד *meod*, hoc modo מין טובים דודך *tovim dodecha mijain*, i. *boni amores tui prae vino*, Cant. i. quod nos diceremus, *meliores vino amores tui*. מאד ונהיה טוב סאד *vehinne tov meod*. id est, & *ecce bonum valde*. Gen. i. quod nos diceremus, & *ecce erat optimum*. Interdum etiam exprimunt comparativum particula יותר *jother*, *magis*, vt חזק *chazak*, *fortis*, יותר חזק *jother chazak*, *magis fortis*. Frequentius tamen littera מ, quæ propriè significat à, vel ex, & ablativo inseruit, vt supra dictum est.

Superlativus quoque, geminato positivo nonnunquam significatur, vt רע רע *rangh rangh*, *malus malus*, hoc est *peffimus*.

4 Sunt alia nomina primitiva, alia derivativa. Primitiva dicuntur, quæ non derivantur aliunde, sed ex ipsis derivantur alia: talia sunt quæ ipsam radicem continent: vocatur autem

D 5 radix

radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario majusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationem deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiuæ dicuntur, quòd à primitiua deriuentur, vt דָּגֵל *deghele*, id est, *vexillum*, nomen est primitiuum: inde enim fit דָּגַל *daghal*, id est *erigere vexillum*, דָּגוּל *dagul*, id est, *insignis*, siue *praclarus*, נִדְגָלוֹת *nidgalot*, id est, *castracum vexillis*.

§ Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habent, siue illa primitiua sint, vt אוֹזֵן *ozen*, *auris*: siue deriuatiua, vt, דָּבָר *davar*, *verbum*, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt קֶטוֹרֶת *ketoreth*, *incensum*, תִּפְאָרֶת *thiphereth*, *decor*.

Imperfecta sunt, quæ vel vnā ra-
dic

dicalem supprimunt, מטע *mattangh*,
planta, à נטע *natangh*, *plantare*: vel duas,
 vt מרת *marrath*, *donū*, à נתן *natan*, *dare*.

6 Alia denique simplicis, alia com-
 positæ figuræ. Ex compositis quam-
 plurima sunt propria, vt אבשלום *Av-*
scialom, *Absalom*, ex אב *pater*, & שלום
scialom, *pax*, עמנואל *Nghimmanuel*, *Em-*
manuel, ex עמנו *nghimmanu*, *nobiscum*, &
 אל *el*, *Deus*.

Appellatiua cōposita pauca sunt,
 vt צלמות *tsalmaveth*, *umbra mortis*, צל
tsel, *umbra*, & מות *maveth*, *mors*, חלכאים
chelcaim, *turba*, vel *exercitus pauperum*,
 seu *afflictorum*, ex חיל *chail*, *exercitus*, &
 inusitato כאים *caim*, à verbo כא *caa*,
dolere.

Appendix.

Deriuatiua, quæ descendunt à radice,
 siue primaria illa dictione, possunt fieri
 quatuor modis. Primùm per additionem.
 Secundò per detractionem. Tertiò per v-
 trumque simul. Quartò, sine additione, vel de-

detractione, per solam mutationem pun-
 ctorum. De singulis modis seorsum, & or-
 dine explicemus. Per additionem forman-
 tur nomina deriuatiua, quum ad radicem
 additur vna ex his literis, **האמנתי** hee-
 manti, quæ nomina præterea dicuntur
 Heemantica. Et quidem **ה** format nomi-
 na, quando additur in fine, si tamen accen-
 tus ponatur in penultima, vt **לילה** laila,
 nox. Si enim accentus ponatur in vltima,
 tunc litera **ה** non est formatiua nominis,
 sed signum generis fæminini, vt **צדקה** tse-
 daka, etiam in imperfectis nominibus, vt
הצלה hatsala, defensio, à radice **נצל** na-
 sal, euasit. Addunt quidam **ה**, formati-
 uum interdum præponi, vt in voce **השמעות**
 hascmanghuth, auditus, sed fortasse
 falluntur: illud enim **ה**, demonstratiuum
 esse videtur. Vide infra par. 4. cap. 2. de li-
 teris seru. litera **ה**. Potest etiam esse para-
 gogicum in fine, vt infra dicitur par. 3. ca. 7.
א, format nomina quando præponitur,
 & sub se habet patach, aut segol, vt **אצבע**
 etsb

etsbangh, digitus, אשמורה asmura, custodia. *Vix in Hebraica lingua dictionem claudit,* חגגא chogga, pavor, Esa. 19. *In Chaldaica sepiissime,* כופא Cepha. Petrus, מלכא Malca, Rex, עבדא nghavda, servus.

מ praenonitur, & sub se chiric, aut patach, aut segol requirit, מימור Mizmor, Psalmus, מאכל maachol, cibus, מרכב mercav, ephippium, stratum: *interdum, sed raro, postponitur, ut* שלשום scilscion, nudius tertius.

נ praenonitur, quum format nomina propria, מימור Nimrod, נפתלי Naphthali: *postponitur autem quum format cetera, & interdum est simul nota diminutionis, ut* שבתון sciabbathon, sabbatulum, אישון isciun, parvus vir. *Sic autem dicitur pupilla.*

ח praenonitur interdum, & sub se habet chiric, aut patach, מימור thidhar, cedrus, תלמיד talmid, discipulus: *sepius postponitur, גופרית gophrith, sulphur,*

phur,

phur, מלכות malcuth, regnum: *inter-*
dum preponitur, & postponitur, ut תפארתה
 thiphereth, gloria: *interdum etiam ha-*
bet sceua, ut תהילה theilla, laus.

sape preponitur quum format nomi-
na propria, ut יעקוב Ianghakov, iacob,
יצחק Iitſchak, Isaac: & hinc apparet no-
men illud יהוה Iehova, esse proprium no-
men Dei: raro enim appellatiuis prepo-
nitur, ut ילקוט jalkut, pera, sacculus,
ינשוף jansciuph, vlula, יצהר itſear, o-
leum. Postponitur autem potissimum, quum
format nomina gentilia, vel patronymica,
vel numeralia ordinalia, ut עברי Ngih-
vri, Hebræus, יוני Ievani, Græcus, רומי
 Romji, Romanus, איטלקי Italki, Ita-
 lus, (*Rabbinorū vox à Latinis desumpta,*)
 אשכנזי Sepharadi, Hispanus, אשכנזי
 Ascenazi, Germanus, צרפתי Tſarpa-
 ti, Gallus. Sic משיח Mescichi, Chri-
 stianus, משיח Masciach, Christus:
quamquam à Iudæis Christum Dominum
perfidè negantibus, Christus fere appella-
 tur

tur נוצרי Notseri, Nazareus, à ciuitate Galileæ נצרת Natserath : שני sciens, secundus, שלישי scilicet, tertius.

Per detractionem formantur nomina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, וט שׁוּא si, sublimitas, à verbo נשא nasa, leuare, & טע tse, sordes, à verbo יצא jatsa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est וau, וט גּוּר gher, peregrinus, à גּוּר ghur, peregrinari, צר tsar, hostis, à צור tsur, obsidere. Item ab illis, quarum tertia est ה, וט בּוּן ben, filius, à בּוּנָה bana, ædificare, אב av, pater, אבָה ава, voluit: denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, וט חֶץ chers, sagitta, à חָצֵץ chatrats, sagittare, ויז nghoz, fortitudo, à ויזּוּ nghazaz, fortificare.

Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ deriuantur à radicibus proxime notatis, & simul asciscunt vnā ex literis heemanticis, id est ex illis sex האמנתי heemanti. Quæ enim

nim

nim fiunt à radice, cuius prima litera est nun, asciscunt plerumque mem in principio cum patach, vt מטט mattangh, plantatio, à verbo נתט natangh, plantare: & quæ fiunt à radice, cuius prima litera est jod, asciscunt mem, vel tau in principio cum cholem, vt מושב mosciav, cathedra, à verbo ישב jalsciav, sedere, תודה toda. cōfessio, à תדה jada, confiteri.

Quæ fiunt à radice, cuius secunda litera est vau, asciscunt mem in principio cum camets, vt מקום makom, locus, à verbo קום kum surgere: asciscunt etiam & alias literas, vt tau initio vel in fine: ת & י, in fine: sed hæc omnia vsus melius docebit.

Quæ fiunt à radice, cuius tertia est he, asciscunt ferè mem in capite cum patach, aut chiric, vt מראה maree, visio, à ראה raa, videre, מיקנה mikne, possessio. à קנה kana, possidere.

Quæ denique fiunt à radice, cuius secunda, & tertia sunt similes, asciscunt ini-
tio

tio mem cum camets, aut tsere, ut מסך
 masac, aulæum, א סכך sacac, tegere,
 סכך mesev, circuitus, א סבכ sayav, cir-
 cuire.

Per solam mutationem pūctorum, quæ
 deriuantur nomina à suis radicibus, facil-
 lima sunt, ut מלך Melec, Rex, א מלך ma-
 lac, regnare, דרך derec, via, א דרך da-
 rac, tendere: siquidem æquè citò repe-
 riuntur, atque ipsæ radices.

CAP. III.

De nominibus numeralibus.

Omina numeralia cardina-
 lia, tria quædam apud He-
 bræos habent propria: V-
 num, quòd masculina à tribus ad
 decem habent terminationem fœ-
 mininorum, & cōtrà fœminina ma-
 sculinorum, paucis exceptis. Alte-
 rum, quòd nomina ista numeralia
 numeri singularis junguntur substā-
 tiuis numeri pluralis, & cōtrà: dici-
 E mus

mus enim חמש שנים *chamesc scianim*,
quinque anni. חמשים שנה *chamiscim scia-*
na, quinquaginta annus. Tertiū, quod
 numeri minores praponuntur ma-
 joribus, in compositione præcipuè,
 vt perspicuū est ex illis verbis Gen.
 5. Et vixit Seth postquam genuit E-
 nos שבע שנים ושמונה מאות שנה *scie-*
vangh scianim vsciemone meoth sciana,
septem annos & octingentos annos. Por-
 rō, ad maiorem commoditatem stu-
 diosorum, tabulam omnium nume-
 rorum subjiciemus.

Numeri cardinales.

Generis ^{Regimini} ~~maientini~~ ^{masculini} ~~masculini~~ Generis ^{Regimini} ~~maientini~~ ^{masculini} ~~masculini~~

Regim. Absolut. Regim. Absolut.

אחת אחת אחר אחר *Unus*

שתי שתי שני שני *Duo*

שלוש שלוש שלושת שלושת *Tres*

ארבע ארבע ארבעת ארבעת *Quatuor*

חמש חמש חמשת חמשת *Quinque*

שש שש ששת ששת *Sex*

שבע שבע שבעת שבעת *Septem*

Quinquaginta. Quadraginta. Triginta. Viginti.

עשרים שלשים ארבעים חמשים
Nonaginta. Octoginta. Septuaginta. Sexaginta.

ששים שבעים שמונים תשעים
Mille. Pluries centum. Bi centum. Centum.

מאה מאתים מאות אלף
Decem millia. Pluries mille. Bi mille.

אלפים אלפים רבבה רבוא
Pluries decem millia. Bis decem millia.

רבותים רבנות vel רבנות:

Numerus ordinalis.

Generis foeminini

Secunda. Prima.

ראשונה שנית

Quarta. Tertia.

שלושית רביעית

Sexta. Quinta.

חמשית ששית

Octava. Septima.

שביעית שמינית

Decima. Nona.

תשיעית עשירית:

Generis masculini

Secundus. Primus.

ראשון שני

Quartus. Tertius.

שלישי רביעי

Sextus. Quintus.

חמשי ששי

Octavus. Septimus.

שביעי שמיני

Decimus. Nonus.

תשיעי עשירי

Deinceps vtuntur Hebraei solo numero cardinali.

CAP. IIII.

De Pronomine.

Quatuor sunt Hebræis Pronomina, Primitivum, Derivatium, seu Possessivum, Demonstrativum, & Relativum. Pronomina Hebr. quatuor.

Inflexio Pronominis Primitivi singularis.

Nomi. sing.	Genitivus.	Dativus.	Accusativus.	Ablativus.
ego com. gen.	mei com. gen.	mihî com. ge.	me com. gen.	à me com. g.
אני	שלו	לי	אותי	ממני
tu masc. gen.	tui masc. gen.	tibi masc. gen.	te masc. gen.	à te masc. ge.
אתה	שלך	לך	אותך	ממך
tu fam. gen.	tui fam. gen.	tibi fam. gen.	te fam. gen.	à te fam. ge.
את	שלך	לך	אותך	ממך
ille masc. gen.	illius masc. ge.	illi masc. gen.	illum masc. g.	ab illo m. ge.
הוא	שלו	לו	אותו	ממנו
illa fam. gen.	illius fam. g.	illi fam. gen.	illam fam. g.	ab illa fa. g.
היא	שלָהּ	לָהּ	אותָהּ	ממנָהּ

E 3 Inst

*Inflexio Pronominis Primitiui
pluralis.*

Nomin. plur.	Genitiuus.	Datiuus.	Accusatiuus.	Ablatiuus.
<i>nos com. gen.</i>	<i>nostrum com. gen.</i>	<i>nobis com. ge.</i>	<i>nos com. gen.</i>	<i>à nobis com. gen.</i>
אֲנַחְנוּ	שֵׁלָנוּ	לָנוּ	אֹתָנוּ	מִמֶּנּוּ
<i>vos mascul. gen.</i>	<i>vestrum mas. gen.</i>	<i>vobis mascul. gen.</i>	<i>vos mascul. gen.</i>	<i>à vobis masc. gen.</i>
אַתֶּם	שֵׁלְכֶם	לָכֶם	אֹתְכֶם	מִמֶּכֶם
<i>vos fem. gen.</i>	<i>vestrum fem. gen.</i>	<i>vobis femin. gen.</i>	<i>vos fem. gen.</i>	<i>à vobis fem. gen.</i>
אַתֶּן	שֵׁלְכֶן	לָכֶן	אֹתְכֶן	מִמֶּכֶן
<i>illi masc. gen.</i>	<i>illorum masc. ge.</i>	<i>illis masc. gen.</i>	<i>illos masc. gen.</i>	<i>ab illis m. ge.</i>
הֵם	שֵׁלֵהֶם	לֵהֶם	אֹתָם	מֵהֶם
<i>ille fem. gen.</i>	<i>illarum fem. gen.</i>	<i>illis fem. gen.</i>	<i>illas fem. ge.</i>	<i>ab illis fem. gen.</i>
הֵן	שֵׁלֵהֶן	לֵהֶן	אֹתָן	מֵהֶן

2 Est autem hoc loco obseruandum, Pronomen ipsum integrum esse illud, quod habetur in nominatiuo, quo etiam vtimur pro vocatiuo. Pro casibus reliquis fit quædam compositio ex articulis, & vltimis literis Pronominis, vt ex præmissa tabella

bella intelligi potest.

3 Iam verò Pronomen Possessiuū <sup>Pronomen
possessiuum.</sup> fit ex vltimis literis Pronominis Primitiui, adjunctis cuicunq; nomini, eo modo quo ad junguntur, articulis: quæ propterea à Grammaticis dicuntur affixa הכניני *haccinnuim*. In quibus quoque, vt in primitiuis, prima persona semper est communis.

Appendix.

1 Quamquam casus huiusmodi, qui per *v* formantur, genitiui propriè non videntur, sed periphraſes ad possessionem significandam: quæ tamen per affixa, seu possessiua Pronomina, de quibus in sequenti tabella, frequentius exprimuntur. Nam ידי *yadi*, dicimus potiùs, manus mea, quàm ידי ל *yad scielli*, manus quæ mihi.

2 Vocatiuus in Pronominibus primæ & tertiæ personæ non reperitur, in secunda semper est idem ac nominatiuus.

3 Usurpantur interdum quidam huius pronominis primitiui casus alijs literis, pñ-

Etisve insigniti. Nam in prima persona legimus quoque אני אני, & אנכי anochi, ego. Posterius modo מילא, modo מילל. Item in ablatiuo מני מני, & מני מני, à me. In plurali נחנו nachnu, nos, pro quo אנו אנו, quibusdam non placet. In secunda persona masculina אתה אתה, vel אתה אתה, tu. Utrumque מילל. In datiuo, qui habet soph pasuc, dicimus לך lac, atque ita differt à feminino. Prætere a recipit לכה leca, tibi, ut ejusdem accusatiuus אותה otheca, te, pro quo interdum אותה othac. In ablatiuo plurali מכם miccem. In feminino מכן miccen, à vobis. In nominatiuo plurali generis feminini ejusdem personæ, אתנה attena, vos, & in datiuo לכנה lachena, pro לכן lachen, vobis. In tertia personæ ablatiuo masculino inuenitur etiam מנהו minnehu, & מנהו minhu, ab eo. In plurali המה hemma, illi, & הנה henna, illæ. In datiuo generis masculini למו lamo, & להנה lahenna, illis. In ablatiuo item ma-
 scul

sculino מהמה mehemma, & faeminino מהנה mehenna, ab illis.

Paradigma Masculinum Pronominis Possessivi.

Prima pers. comm. generis.	Secunda pers. sona mas. generis.	Secunda pers. sona faeminini gen.	Tertia pers. na masc. generis.	Tertia pers. na faeminini generis.
verbum meum.	verbum tuum.	verbum tuum.	verbum eius.	verbum eius.
דברו	דברך	דברך	דברו	דברה
verbum nostrum.	verbum vestrum.	verbum vestrum.	verbum eorum.	verbum earum.
דברנו	דברכם	דברכן	דברם	דברן
verba mea.	verba tua.	verba tua.	verba eius.	verba eius.
דברו	דברוך	דברוך	דבריו	דבריה
verba nostra.	verba vestra.	verba vestra.	verba eorum.	verba earum.
דברינו	דבריכם	דבריכן	דבריהם	דבריהן

Paradigma Faemininum Pronominis Possessivi singulare תורה lex.

Prima pers. comm. gen.	Secunda pers. mas. gen.	Secunda pers. faem. gen.	Tertia pers. mas. gen.	Tertia pers. faem. gen.
lex mea.	lex tua.	lex tua.	lex eius.	lex eius.
תורתו	תורתך	תורתך	תורתו	תורתה
lex nostra.	lex vestra.	lex vestra.	lex eorum.	lex earum.
תורתנו	תורתכם	תורתכן	תורתם	תורתן

F 5 Plur

Plurale תורות leges.

Primâ personâ commun. generis.	Secunda personâ mas. generis.	Secunda personâ fœminini gen.	Tertia personâ mas. generis.	Tertia personâ fœminini generis.
leges mea.	leges tua.	leges tua.	leges eius.	leges eius.
תורותי	תורותיך	תורותיך	תורותיו	תורותיה
leges nostra.	leges vestra.	leges vestra.	leges eorum.	leges earum.
תורותינו	תורותיכם	תורותיכן	תורותיהם	תורותיהן

Admonitio.

In his duobus Paradigmatibus describen-
dis, & ediscendis, hujus linguae studiosus
initio se diligenter exercebit, ut rationem
punctuorum, significationem, & naturam
affixorum perdiscat: quae in omnibus ora-
tionis partibus latissime patent.

Demonstratiuum.

Protonomen
demonstra-
tiuum.

4 Demonstratiuum pronomen nu-
meri singularis masculini generis est
הוּ ze, hic, iste: fœminini generis, היא zo, ה
זוה. נאי זוה, hæc, ista: communis ge-
neris, הוּ זו, hic & hæc. In numero au-
tem plurali vtriusque generis, הוּ el,
& הן elle, isti, & istæ.

Relatiuum.

Relatiuum.

5 Relatiuum pronomen extra in-
terrog

terrogationem, est אשר *ascier*, vtriusque generis, & numeri: significat enim, qui, quæ, quos, quas, cuius, cui, quorum, quarum, quibus, &c. & loco hujus sæpe ponitur sola litera ך, vt infra dicetur fusiùs 4. par. cap. 2. num. 8.

Interrogatiuum.

6 Interrogatiua sunt מה מה מי *me, ma, ma, mi*: quorum primum dicitur solùm de homine, vt מי אתה בני *mi atta beni, quis tu fili mi?* Gen. 17. Reliqua tria dicuntur de omnibus rebus excepto homine, vt מה משפט האיש *me mispat haisc, quod iudicium, siue quis habitus illius viri?* 2. Reg. 1.

7 Est autem obseruandum, quãdo post מי *mi*, vel מה *ma*, sequitur aliud relatiuum, tunc ipsum מי *mi*, vel מה *ma*, non sonare quis vel quid, sed is, vel id, vt מה שהיה *ma sciehaja, id quod fuit.* Eccles. 1.

App

Appendix.

1 *Demonstratiua, Relatiuum, & Interrogatiua, Articulos, more Nominum, admittunt.* לזה laze, huic, את זה eth ze, hunc, מזה mizze, ab hoc. *Atque tria fœminina singularia* לאלה leelle, his את-אלה eth elle, hos, has, מאלה meelle, ab his. *Sic* לאשר laascier, cui, quibus, את-אשר eth ascier, quē, quam, quos, quas, quod, quæ. מאשר meascier, à quo, à qua, à quibus. *Sic* למי lemi, cuius? cui? quorum? quarum? quibus? את-מי eth mi, quem? quā? quos? quas? מימי mimmi, à quo? à qua? à quibus? *Eodemq̄ modo cætera interrogatiua.*

2 *Quando post* מי mi, מה ma, &c. *sequitur relatiuum* אשר ascier, *vel* ו scie, *illud* מי mi, *vel* מה ma, *non censetur esse interrogatiuum, sed relatiuum, ut* Eccles. i. מה שחיה ma sciehaja, *id quod fuit. Quamquam hoc quoque vulgatus Interpres verrit, Quid est quod fuit? & Septuaginta,* τί ἐστὶν γεγονός;

3 *Etsi*

3 Eisi reciproci Hebraei carere videntur, eorum tamen loco viuntur affixis tertiae personae in verbis, nominibus, & alijs orationis partibus, quae affixa recipiunt. In ceteris integra pronomina ejusdem personae adhibent. Ergo וְדָבַר devaro, explicabitur verbum ejus, & verbum suum: וְיָדַעְתָּ sciemaro, vel וְיָדַעְתָּ sciamar otho, custodiuit eum, vel custodiuit se: וְיָנַחְתָּ nghalau, super eum, & super se: Porro, ex orationis contextu vera significatio sit usurpanda, facile intelligitur.

Appendix de mutatione punctorum in nominibus.

I Quinque sunt causa, cur aliquando puncta vocalia mutantur in nominibus. Prima est accentus. Secunda, regimen generis. Tertia, numerus multitudinis. Quarta, genus femininum. Quinta, conjunctio cum pronomine possessiuo, quod & affixum dici solet.

Puncta in nominibus quinque de causis mutantur.

2 Accentus duobus modis puncta mutare solet: nam accentus distinguentes, nimirum

mirum

mirum Siluc, Athnach, Zakeph cation,
 & Revia, frequenter mutant vocales bre-
 ues in longas, vt - & in -, & ac in - vel -,
 in i, - in i. Hinc propter huiusmodi ac-
 centus sepe legimus שמׁ sciamesc, sol,
 pro שמׁ sciemesc. ארץ arets, terra, pro
 ארץ erets. ישמחו ismachu, lætabuntur,
 pro ישמחו ismechu. חפצו chaphetsu,
 volent, pro חפצו chaphitsu, & similia:
 contrà verò accentus, qui dicitur maccaph,
 plerumque vocales longas mutat in bre-
 ues: hinc מה ma, ante maccaph vertitur in
 מה ma, & כל col, vertitur in כל col,
 & sic de cæteris.

3 Aliæ quatuor causæ non mutant o-
 mnia puncta, sed solùm quatuor, videlicet
 -- י, de quorum mutatione antequam
 explicemus, obseruanda sunt duo: vnum est,
 præter illa quatuor puncta, etiam sceua
 interdum mutari: sed ideo non numerari
 inter puncta mutabilia, quòd nec sit pun-
 ctum propriè, sed semipunctum; nec mute-
 tur ob illas causas, ob quas mutantur alia
 pun-

Sceua non-
 quam mu-
 tatur.

puncta, sed solum ne duo sceuaim initio concurrant, ut utrumque videatur legendum: tunc enim primum sceua vertitur in chiric, ut verbi gratia dicimus לללל lilmod, ad discendum, pro לללל lelmod: si autem primum sceua sit compositum, ut sub gutturalibus fere contingit, aufertur solum ipsum sceua, & remanet purum patach, aut purum segol, ut pro נננ nghanve, dicimus נננ nghanve, mansueti, & pro נננ ngeh glo, dicimus נננ ngeh glo, vitulus ejus. Alterum est, quod observari volumus, nomina omnia aut esse monosyllaba, aut dissyllaba, aut polysyllaba: sed tamen eandem esse rationem hoc loco dissyllaborum, & polysyllaborum: in polysyllabis enim non mutantur nisi duo ultima puncta, prioribus immotis permanentibus, nisi forte sceua mutandum sit in chiric, ne duo sceuaim simul legantur, ut in nominibus femininis plerumque accidit: dicemus ergo ordine, qua ratione mutantur singula puncta, tam in monosyllabis, quam

in ultima, & penultima polysyllaborum.

De . . . in monosyllabis.

4 Monosyllaba, quæ habet puncta mutabilia, illa sunt, quæ fiunt à radicibus incipientibus à nun, vel à jod, vel quæ derivantur à radicibus duplicantibus secundam, vel habentibus literam vau in secunda, aut literam he in tertia.

De monosyllabillis ex radice Pe nun.

5 Et quidem primi ordinis unum tantum est monosyllabum, nimirum נרד נerd, nardus, quod in plurali facit נרדים nerradim, cum affixo נרדי nirdi.

De monosyllabis ex radice Pe jod.

6 Secundi ordinis duo solum inveniuntur, nimirum תע תse, egestio, à verbo יצא jatfa, exire, & דע דeangh, scientia, à verbo ידע jadangh, scire, quæ punctum suum nunquam mutant.

De monosyllabis ex radice duplicante secundam.

7 Tertiij ordinis multa sunt monosyllaba, quæ quidem puncta sua non mutant, donec

donec monosyllaba manent: si autem pro-
 pter affixa pronomina, aut aliam quam-
 liber causam fiant polysyllaba, mutant lon-
 gas vocales in breues, camets in patach,
 tsere in chiric, cholem in kibbutz: quia tunc
 accedente tertia littera incipit daghes ap-
 pare, quod latebat in secunda, vt *iy*
ng haz, fortis, in plurali facit *וינגחז-*
זים. *iy nghez*, capra, in plurali *וינגחז-*
זים. *iy nghoz*, fortitudo, in plu-
 rali *וינגחוזזים*. Sunt etiam quinque
 huius ordinis, quæ irregulariter mutant
 patach in chiric, vt *צדדים* tseddin, latera,
מסים missim, tributa. *פיתים* pittim, buc-
 cellæ, *ספיים* sippim, limina, *שפיים* scic-
 cim, laquei. *ספ* saph, limen, *שפ* sciac,
 laqueus, *צד* tsad, latus, *מס*, mas, tribu-
 tum, *פת* pat, buccella.

De monosyllabis ex radice

Nghain van.

8 *Quarti ordinis monosyllaba sunt etiã*
permulta, sed quæ ferè puncta vocalia non
mutant. Sunt tamen hic aliquot exceptio-

F

ues. Prima quarumdam vocum, quæ lon-
gas vocales in alias longas irregulariter
mutant, nimirum יום jom, dies, ראש
rosc, caput, עיר nghir, ciuitas, quæ
faciunt in plurali ימים jamim, ראשים
rascim, ערים ngharim, טוב טוב,
bonū, quod in regimine facit טוב טוב. Se-
cunda est eorum nominum, quæ habet pa-
tach sequente jod mobili, זית zaitch, ס-
liua, יין jain, vinum, quæ in regimine,
cum affixis, & in plurali, mutant patach
in isere, & jod mobile in jod quiescens: di-
cimus enim זית zaitch, oliua, זיתו zetho,
oliua eius, זיתים zethim, oliuæ, זית
השדה zeth hassade, oliua campi, simi-
liter בית baith, domus, חיל chail, exer-
citus, עין nghain, oculus, in regimine
singulari faciunt בית חיל nghen, chel,
beth, at in plurali paulò aliter, nimirum
בתים battim, חילים chajalim, עינים nghen-
naim. Idem accidit quibusdam nomini-
bus, quæ vau mobile vertunt in vau quie-
scens: dicimus enim מות maveth, mois,
 מות

מֹתוֹי mothau, mors eius. Tertia exceptio est eorum, quæ *vau* quiescens mutant in *vau* mobile, nimirum שׁוֹר scor, bos, שׁוֹק sciok, armus, vel platea, דוֹד dud, lebes, quæ in plurali faciunt שׁוֹרִים scievarim, שׁוֹקִים scievakim, דוֹדִים devadim.

De monosyllabis ex radice.

Lamed he.

9 Quinti ordinis monosyllaba, quæ plurima sunt, si habeant *camets*, illud sæpè mutant in regimine plurali in *scena*: aliàs autem nihil mutant, ut יָד iad, manus, in regimine יָד jad, cum affixo יָדוֹ jado, in plurali יָדַי jadaim, in regimine plurali יָדַי jede.

Exceptiones.

Excipiuntur אָב av, pater, & אָח ach, frater, quæ in regimine, & cum affixis recipiunt, יָוֹד, ut אָבִיו aviu, pater eius, אָחִיךָ achica, frater tuus. Si autem habeant *tsere*, non mutant suum punctum, ut יָעֵץ nghets, lignum, יָעֵצִים nghetlim, יָעֵץ

F 2 nghet

nghetso. Excipiuntur בן ben, filius, & שׁ sciem, nomen, quæ in regimine singulari mutant isere in segol, & cum affixis in sceua: in plurali autem בן ben, sequitur regulam masculinorum, שׁ sciem, faemininorum, hoc modo: בן ben, in regimine בן ben, cum affixo בנו beno, in plurali בנים banim. שׁ sciem, in regimine שׁ sciem, cum affixo שׁו sciemo, in plurali שׁו sciemoth. Sunt etiam duo, quæ habent segol, פה pe, os, & שה se, agnus: quorum prius vertit segol in chiric in regimine, & omnibus affixis, ac numero plurali: dicimus enim פה pe, in regimine פי pi, cum affixo פיה pica, in plurali פים pim. Posterius autem vertit segol in isere in regimine: cum affixis verò loco he, recipit jod mobile, hoc modo שה se, in regimine שה se, cum affixo שהו seihu.

Se polysyllabis.

De camets sub penultima.

10 Nunc de polysyllabis explicandum est. Camets igitur sub penultima litera

ext-

existens mutatur semper in scena simplex, nisi litera superscripta sit gutturalis: tunc enim mutatur in scena compositum, quaecumque accidat causa mutationis, *וְשִׁכְנֵי* sciacen, vicinus, *שְׂכֵנֵי* sciecenim, vicini, *שְׂכֵנֵי* sciecono, vicinus eius, *שְׂכֵנָה* sciecena, vicina.

11 Excipiuntur illa, quæ derivantur à radice duplicante secundam literam: ea siquidem non mutant unquam suum camets: dicimus enim *מַגֵּן* maghen, clypeus, in regimine *מַגֵּן* maghen, cum affixo *מַגִּינִי* maghinni, in plurali *מַגִּינִים* maghinnim.

12 Quadam etiam ex iis, quæ derivantur à radice habente ה in tertia, non mutant suum camets, *וְשִׂדֵּה* fade, ager, quod in regimine quidem facit *שִׂדֵּה* sede: in plurali verò, & cum affixis, abiicit ה radicale, sed punctum camets non mutat: dicimus enim *שִׂדֵּי* fadi *שִׂדְּעָה* fadeca, *שִׂדְּוִים* fadi, *שִׂדְּוָה* fadoth.

De camets sub ultima.

13 *Camets sub ultima mutatur in singulari in patach ob regimen, & cum affixis, כֶּם chem, & כֶּן chen: in plurali verò mutatur in sceua ob regimen, & cum affixis כֶּם chem, כֶּן chen, הֶם & הֶן hem, & הֶן hen: aliàs inuariatum permanet, ut דְּבָרִים davar: in plurali דְּבָרִים devarim, in regimine דְּבָרֵי divre, cum affixis. Vide exempla superius pag. 73.*

Exceptiones.

Excipiuntur nomina, quæ habent א in fine: illa enim in regimine singulari nõ mutant camets in patach, sed manet camets, & in eo quiescit litera א, ut צְבָא tava, exercitus, in regimine צְבָא tleva.

Excipiuntur etiam nomina, quæ derivantur ex radice duplicante secundam: illa enim in plurali, & affixis, mutant camets in patach, ut daghes in secunda littera infixum vim suam exercere possit, ut supra dictum est, quum de monosyllabis a-
ger

geremus.

De tsere sub penultima.

14 Tsere in penultima nunquam mutatur, nisi post se habeat camets, aut segol: tunc autem mutatur in sceua, vel chiric, ne duo sceuaim simul concurrant in principio, ut שְׂכַרְּ sciectar, sicera, in regimine שְׂכַרְּ sciectar, cum affixo שְׂכַרְּו sciecaro, in plurali שְׂכַרְּיִם sciectarim, in regimine plurli שְׂכַרְּיִ sciere. Excipiuntur illa, quæ post tsere habent י : illa enim nunquam mutant suum tsere, ut הֵכַלְּ hecal, templum, הֵכַלְּו hecalo, templum eius.

15 Notandum verò est, nomina, quæ habent sub vna liera, sub altera, quæ dicuntur quinque punctorum, in regimine singulari nihil mutare.

16 Notandum etiam nomina, quæ habent suprà eiusmodi punctum, ח, aut ץ, mutare suum non in :, sed in., quando sequuntur affixa, ut ab עֵשֶׁבְּ nghesev, herba, fit עֵשֶׁבוֹ nghisbo, ab עֵמֶקְּ nghe-mek, vallis, fit עֵמֶקְּוֹ nghimko. Sæpe e-

ziam vertitur in compositum, ut $\cdot\cdot$, vel $\cdot\cdot$;
nam in singulari cum omnibus affixis, &
in plurali in regimine, & cum affixis, $\cdot\cdot$
chen, $\cdot\cdot$ chem, $\cdot\cdot$ hen, $\cdot\cdot$ hem, muta-
tur in $\cdot\cdot$, & ne duo sceuaim concurrant,
ex $\cdot\cdot$ tollitur $\cdot\cdot$, & remanet purum, in plu-
rali autem status absoluti, & ceteris affi-
xis, vertitur in $\cdot\cdot$, exemplum $\cdot\cdot$ nghe-
gel, vitulus, cum affixo in singulari $\cdot\cdot$
ngheglo, cum affixo in plurali $\cdot\cdot$
nghagalau.

De tsere sub vltima.

17 Tsere sub vltima, si in penultima
fuerit, mutatur in patach, vel in sceua,
vel non mutatur ad eum modum prorsus,
quo camets sub vltima: sunt enim omnino
similia nomina, quæ habent duplex camets
& tsere, ut $\cdot\cdot$ davar, & quæ habent ca-
mets & tsere, ut $\cdot\cdot$ sciacen, vicinus.
At verò si ante non sit, ipsum in regi-
mine singulari manet immotum, aliàs au-
tem semper in permutatur, quæcumque
acci-

accidat mutationis causa. Exemplum כּוֹרֵם
 corem, vinitor, in regimine כּוֹרֵם co-
 rem, cum affixo כּוֹרְמוֹ cormo, in plurali
 כּוֹרְמִים cormim, & sic de aliis.

18 Sunt autem duæ exceptiones obser-
 vandæ: Prima, si accidat propter mutatio-
 nem huius in: , vt duo sceuaim in medio
 dictionis videantur legenda, tunc ex hoc
 descendens verteretur in segol, vt כּוֹרְמֵם co-
 remcem, & כּוֹרְמֵנִי coremcen dice-
 mus, pro כּוֹרְמֵם cormechem, & כּוֹרְמֵנִי
 cormechem. Secunda, in iis nominibus,
 qua deriuantur à radice duplicante secun-
 dam, sub vltima non mutatur in: , sed in
 : , vt מַגֵּן maghen, clypeus, in regimine
 מַגֵּן maghen, cum affixo מַגֵּנוֹ maghin-
 no, in plurali מַגֵּנִים maghinnim.

De segol sub penultima.

Segol sub penultima, quando sequitur
 alterum segol, in regimine singulari nihil
 mutat: aliàs autem, quæcumque accidat
 mutationis causa, veritur in sceua, & ne
 duo sceuaim initio concurrant, primum ver-

F 5 titur

titur in chirc, aut in patach, ut בְּגֶד be-
ghed, vestis, in regimine בְּגֶד beghed,
cum affixo בְּגָדוֹ bigdo, in plurali בְּגָדִים
begadim item מֶלֶךְ Melcc, Rex, in regi-
mine מֶלֶךְ Melec, cum affixo מַלְכוֹ Mal-
co, in plurali מַלְכִים Melacim.

De segol sub vltima.

20 Segol sub vltima, extra regimen sin-
gulare, vbi manet, ferè mutatur in sceua,
præterquam quòd in plurali, tam status
absoluti, quã cū affixis aliis, à כֶּם chem, בֶּן
chen, הֶם hem, הֵן hen, quibus in locis muta-
tur in camets. Exemplum, ut מֶלֶךְ melec,
cum affixo מַלְכוֹ malco, מַלְכֵי malci, &c.
In plurali מַלְכִים melacim cum affixis
מַלְכָּיו melachau, מִלְכֵיכֶם milchechem.
Excipiuntur dualia, quæ vbiq̄ue mutant
vltimum in, ut אוֹזֹן ozen, auris, אוֹזַיִם
oznaim, אוֹזְנָיו oznau.

21 Est autem hoc loco obseruandum, si
alicuius nominis tertia litera sit ה aut ו,
tunc loco vltimi substitui: quòd si media
litera sit ה, aut ו, tunc pro vtroque duplex

pa-

patach constituetur: quae puncta -- quum locum obtineant, eodem modo mutabuntur, quo ipsum mutari solet. Exempla sunt פסח Pesach, Pascha, non פסח Pe-
 fech, זרע zeranh, semen, non זרע ze-
 reng. נחל nachal, torrēs, non נחל ne-
 chel. בעל banghal, dominus, non בעל benghel. Fallit tamen in duobus: dici-
 mus enim רחם rechem, matrix, & לחם lechem, panis.

De Cholem sub penultima.

22 Cholem sub penultima non mutatur unquam, nisi post se habeat segol, aut patach, ut חודש chodesc, mensis, חודש chodscio, forma: aut certe chiric sequente jod in quiescentibus lamed he, ut חולי choli, infirmitas: tunc autem mutatur semper in --, quaecumque accidat causa mutatio-
 nis, excepto regimine singulari, ubi nulla fit mutatio. Exemplum חודש chodesc, in regimine חודש chodesc, cum affixo חודש chodscio, in plurali חודשים chodascim, in regimine חודש chodscie, cum affixo,

חודש

חֹדַשְׁיָו chodasciau.

23 Est autem obseruandum, si media litera sit gutturalis, tunc sub prima ponitur camets, sub secunda אָהֶל, tabernaculum, cum affixo אֹהֶלוֹ oholo: praterquam in plurali absoluto, & affixis ei cognatis, id est aly, prater הֵן hen, חֵם hem, כֵּן chen, כֵּם chem: tunc enim prima litera est cum cholem, vel cum cateph camets, secunda cum camets.

De Cholem sub vltima.

24 Cholem sub vltima semper manet immobile, vt גָּדוֹל gadol, magnus, in regimine גְּדוֹל ghedol, cum affixo גְּדוּלוֹ ghedolo, in plurali גְּדוּלִים ghedolim: & ceteris ad eundem modum.